

הכשרה קלינית שנה א' תשפ"ג

ברוכות הבאות וברוכים הבאים! אנו שמחים מאד על הצטרפותכם לחוג להפרעות בתקשורת.

אנו מודעים לציפיות והחששות המלווים אתכם עם תחילת הלימודים. מטרתנו היא ליצור מרחב פתוח ובטוח של תקשורת ביננו, על מנת שתרגישו בטוחים לשתף אותנו במה שעובר עליכם.

השנה הראשונה היא תחילתו של תהליך הנפרש על פני שלוש וחצי שנים, בסיומו תוכשרו כקלינאי תקשורת.

לשם כך, בנוסף ללימודים העיוניים והתיאורטיים, תחלו גם בתהליך של הכשרה קלינית שהינו חלק בלתי נפרד מתוכנית הלימודים. ההכשרה הקלינית פרושה על רצף שנות לימודים והיא מלווה בהדרכה צמודה של מתאמת ההכשרה הקלינית, ובהמשך גם ע"י מדריכות (שהן קלינאיות תקשורת) בשטח

מודל ההכשרה הקלינית בחוג בנוי סביב שני צירים מרכזיים:

1. הובלת הסטודנטים לעבודה קלינית עצמאית

מתצפית כללית במסגרות שונות בשנה א' – לתצפית על עבודת קלינאי התקשורת ולהתערבות ואינטראקציה בשנה ב' – לטיפול במטופלים באופן עצמאי שנים ג'-ד'.

2. התייחסות למעגל החיים: מילדות (ילדים) ועד לבגרות (מבוגרים)

בשנה הראשונה נתייחס לנושאים הקשורים להתבוננות ותצפיות בכלל, בעבודה הקלינית ובעבודת קלינאי התקשורת בפרט. התצפיות יערכו בביקורים במסגרות שונות, בהן מגוון של מטופלים ומטפלים. בנוסף, במהלך השנה יערכו מפגשים ישירים בעלי אופי בלתי אמצעי עם אנשים בעלי לקויות ו/או עם בני משפחתם. כמו כן, תתבקשו לערוך תצפית מונחית על ילד בעל התפתחות תקינה, וכן לערוך אינטראקציה עם אדם מבוגר.

מטרות התנסות שנה א'

- היכרות עם מקצוע קלינאי התקשורת דרך חשיפה ומפגשים עם אוכלוסיות מגוונות בביקורים במסגרות שונות.
- פיתוח תהליכי התבוננות: מיומנויות תצפית - הקניית ידע תיאורטי על תצפיות, התנסות בתצפיות ודיווח עליהן. התבוננות פנימית - מתן הזדמנויות לשיתוף במחשבות, רגשות, קשיים, תובנות, ודילמות שעולים במהלך ההתנסות.
- התחלת בניית האישיות הטיפולית: תפקיד המטפל, יכולות תקשורתיות ובינאישיות, תפקוד רפלקטיבי.
- יצירת בסיס לתהליכי הדרכה: משוב – דווח, תיאור מול פרשנות ורפלקציה.

ימי ושעות ההתנסויות

היום בו יתקיימו כל הפעילויות הקשורות בהכשרה הקלינית של שנה א' הוא יום חמישי. שעות הפעילות הם בוקר ו/או אחה"צ. משום כך, עליכם להשאיר יום זה פנוי לחלוטין במערכת. המפגשים יתקיימו בקמפוס באופן פרונטלי. כמו גם הביקורים במסגרות השונות (למעט הביקור ב"אלי" ירושלים שיתקיים בזום). הכניסה לזום תהיה דרך אתר הקורס: "מבוא לעקרונות העבודה הקלינית" במודל. במפגש בזום חובה להיות עם מצלמה פתוחה במהלך הפעילות. אי הדלקת מצלמה תיחשב כחיסור.

תוכנית ההתנסויות כוללת:

1. ביקורים קבוצתיים ותצפיות במסגרות טיפוליות/חינוכיות/שיקומיות שונות שיערכו בסמסטר א'

ו ב', במקומות הבאים:

- המרכז הקליני הבינתחומי אוניברסיטת חיפה: אוכלוסיית יעד: ילדים ומבוגרים הזקוקים לאבחון ו/או טיפול באחד מהתחומים: שפה, דיבור, שמיעה, ריפוי בעיסוק, רגשי.
 - מ"ח"א חיפה: אוכלוסיית יעד: ילדים עד גיל שש עם לקויות שמיעה. סוג המסגרת: מרכז טיפולי, גנים מיוחדים, פעוטונים.
 - מרכז רפואי שיקומי "רעות" תל אביב: אוכלוסיית יעד: בוגרים אחרי פגיעה מוחית נרכשת. סוג המסגרת: בי"ח שיקומי.
 - בי"ח ומרכז שיקום אלי"ן ירושלים (ביקור מקוון): אוכלוסיית יעד: תינוקות ילדים ונוער בעלי מוגבלויות גופניות מולדות ונרכשות.
 - בי"ח חולים שיקומי גריאטרי "פלימן" חיפה.
 - בית ספר "חורשה": אוכלוסיית יעד: ילדים המאובחנים ברצף האוטיזם, גילאי 21-6.
 - בית אבות "בית אברהם" של העדה הספרדית חיפה.
- לאחר כל ביקור יוגש דו"ח תצפית. הנחיות לאופן מילוי דו"ח התצפית ימסרו בשיעור כיתתי.
פורמט של הדו"ח יופיע באתר הקורס "מבוא לעקרונות העבודה הקלינית".

2. מפגשים עם אנשים בעלי לקויות שונות:

במהלך השנה יתקיימו מפגשים כיתתיים עם אנשים בעלי לקויות שונות ו/או עם בני משפחותיהם. המטרה היא לאפשר מפגש אישי ובלתי אמצעי, תוך חשיפה ושיתוף בהיבטי החיים שונים הקשורים בהתמודדות עם הלקות.

3. סדנאות:

- תצפית על התפתחות תקינה של ילדים: סדנה זו תכלול ידע תיאורטי הקשור בהתפתחות כללית ושפתית תקינה של ילדים, תוך צפייה בסרטונים ותוך שימוש בכלי תצפית "מבטים". הסדנה תהווה בסיס לתרגיל בו תדרשו לערוך תצפית אישית על ילד בעל התפתחות תקינה, בעקבותיה יוגש דוח תצפית על ילד.
- ראיון עם זקן: נכיר את הריאיון ככלי לאיסוף מידע. נתמקד בבניית ועריכת ראיון "חצי מובנה" עם אדם זקן, תוך שאילת שאלות הקשורות למוקדים שונים שיעלו מתוך הדיונים בקבוצה. סדנה זו תהווה את הבסיס לעריכת ראיון עם אדם זקן שיוצג לאחר מכן בכיתה.

4. מפגשים כיתתיים וקבוצתיים עם מתאמת ההכשרה הקלינית של שנה א':

במהלך השנה יתקיימו שיעורים ומפגשים כיתתיים עם אחראית ההכשרה הקלינית. המפגשים יכללו שיעורים תאורטיים במסגרת הקורס "מבוא לעקרונות העבודה הקלינית".

שימו לב: יתכנו שינויים בל"ז תוכנית ההכשרה הקלינית- כולל מקומות ושעות הביקורים והמפגשים.

קודים אתיים והתנהגותיים לסטודנט במהלך התנסות קלינית:

קוד אתי מקצועי הוא רשימה של ערכים וכללי התנהגות המצופים מחברי ארגון/מקצוע תוך התייחסות למאפיינים הייחודיים שלו. זוהי חובה מוסרית נוספת על חובתו המוסרית הכללית של האדם, הגזרת מתוקף השירות המקצועי של המקצוע ואנשיו:

1. הקפידו להגיע בזמן למקום ההתנסות.
2. הקפידו על הופעה מטופחת ומכובדת, ההולמת את הקודים התרבותיים והמקצועיים של המרכז/מכון (לדוגמא: ללא מחשופים, ללא חולצות בטן או חצאיות מיני).
3. התאימו את עצמכם לחוקים ולאופן ההתנהלות המאפיינים את המקום.
4. פנו באופן מותאם והולם אל כל בעלי התפקידים במרכז/במכון ושתפו פעולה עם הצוות המקצועי.
5. התייחסו בכבוד למדריך, בצעו את המטלות עפ"י הנחיותיו/דרישותיו, העלו שאלות ללא שיפוטיות.
6. שמירה על סודיות מקצועית: עליכם לשמור על סודיות מלאה ולא להעביר כל מידע אליו תיחשפו בנוגע למטופלים ולמשפחות. במקרה שתתקלו בהיכרות קודמת עם מטופל, הקפידו להתייעץ עם המדריך כיצד לנהוג באופן אתי ומוסרי.
7. אין להוציא תיקי מטופלים ואין לצלם תיקים ללא אישור מפורש מהקלינאית במקום.
8. אין להפריע למדריכים במהלך הטיפול. יש לכבות פלאפונים במהלך ההתנסות, לא לצאת, לפטפט או לאכול במהלך הטיפול. יש לשאול שאלות רק לאחר שהטיפול הסתיים והמטופל עזב.

9. אין לדבר על מטופלים מחוץ למסגרת הטיפולית. במידה ונוצר מצב בו מדברים על טיפול בפומבי, יש להשתמש בשמות בדויים.
10. גלו רגישות לקודים האישיים ולא התרבותיים של המטופל וכבדו אותם.
11. היצמדו לגבולות המקצועיים ונהגו בזהירות לגבי נושאים שאינם רלוונטיים לטיפול.
12. נסו להימנע משיפוטיות, קבלו את המשפחה, הילד ואנשי המקצוע כפי שהם.
13. מלאו אחר חובת דיווח על התעללות בקטין על פי חוק.
14. העניקו יחס של כבוד ושירות מקצועי, למטופל ולמשפחתו, ללא משוא פנים בגין מוגבלות נפשית ופיזית או גזע, דת, לאום, מגדר, גיל, השתייכות פוליטית, העדפה מינית ומעמד חברתי.

נוהל חיסונים:

בכל הנוגע לסטודנטים הלומדים בחוגים ובתי הספר שההכשרה המעשית שלהם מוסדרת במישרין על ידי משרד הבריאות - חובת ההתחסנות המלאה וההתנהלות בתקופת הקורונה מוסדרת על ידי נוהל משרד הבריאות הכולל עדכון לגבי חיסון הקורונה.

בנוסף, יחולו על הסטודנטים ההנחיות החלות על המוסדות להשכלה גבוהה וכן ההנחיות הכלליות החלות על כלל האזרחים ומוסדות המדינה (כגון התנהלות לפי תנאי תו-ירוק ועוד), בהתאם לנדרש.

בהתאם להנחיות משרד הבריאות, סטודנטים הלומדים לימודי הפרעות בתקשורת חייבים להמציא אישור על קבלת חיסונים כדי להתנסות בעבודה מעשית. במסגרת הלימודים הקליניים בכל שנות הלימוד, נפגשים הסטודנטים עם מטופלים שונים. לחלקם מחלות שונות, קשיים בריאותיים או שהם שהו זמן רב בבתי חולים. לעיתים קיימת סכנה של הידבקות במחלות זיהומיות שונות. לשם שמירה על בריאות הסטודנטים, יש להתחסן בהתאם להנחיות משרד הבריאות, ולהביא לידינו אישור על סיום החיסונים.

באתר הועלה הנוהל לחיסון תלמידי מקצועות הבריאות, אנא קראו בעיון.

את הטופס המרכז את החיסונים יש להחזיר למזכירת היחידה להתנסויות קליניות בחוג כשהוא מלא וחתום ע"י האחות האפידמיולוגית מלשכת הבריאות. משך קבלת החיסון כרוך בפרוצדורה של מספר שבועות או חודשים. לכן, עליכם לתאם את התור בהקדם האפשרי, לפי הסדר הבא:

1. בדיקת מנטו (שחפת) וקריאתה תבוצע במרפאה תעסוקתית (חברי קופות החולים כללית ומאוחדת) רח' צה"ל 42 חיפה. או במלש"ח - מרפאת ראות רח' הגפן 44 חיפה טל': 04-8137300
2. לאחר קבלת התשובה לגבי בדיקת השחפת, יש לפנות למשרד הבריאות לקבלת כל החיסונים – רח' פלי"ם 15 חיפה טל': 04-8633111; 04-8632906; 04-8632902; 04-8619777
בבואכם לקבל את החיסונים במשרד הבריאות, עליכם להצטייד בכל המסמכים המעידים על חיסונים קודמים – מהילדות, מהצבא או מחו"ל.

לתשומת ליבכם: לא תהייה אפשרות להתנסות בשנה ב' ללא מילוי חובת החיסונים!

בנוסף, עליכם למלא "הצהרת סטודנט" הנמצאת בחוברת שחולקה לכם לא יאוחר עד סוף השבוע הראשון לשנת הלימודים.

ליווי במהלך ההכשרה הקלינית

- מתאמת ההכשרה הקלינית של שנה א' היא דבי קסטל.
- אתם מוזמנים לפנות בכל מקרה של שאלה, התלבטות, בעיות אישיות/מקצועיות במהלך ההתנסות במייל: debikastel@gmail.com. ניתן גם לתאם פגישה אישית/קבוצתית.

בהנאה ובהצלחה!

דבי קסטל

ראש היחידה לחינוך והכשרה קלינית

החוג להפרעות בתקשורת

אוניברסיטת חיפה